

«Μπορεί η λογοτεχνία να επηρεάσει το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών;»

Γεώργιος Κούτσικας

**Φοιτητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου**

* Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε με ανταποδοτική υποτροφία στο πλαίσιο του έργου με τίτλο «ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ» (Κ.Α. 80769) του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου.

«Μπορεί η λογοτεχνία να επηρεάσει το φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών;»

Γραπτές συνεντεύξεις και ένα podcast

Περιεχόμενα

1. Ερωτηματολόγιο
2. Συνέντευξη Έλενας Τζαβάρα
3. Συνέντευξη Αμαλίας Κέντρου (με σύνδεσμο podcast)
4. Συνέντευξη Εύας Μαζοκοπάκη
5. Συνέντευξη Μαρίας Σταυρίδου
6. Συμπέρασμα

1. Ερωτηματολόγιο

2. Τι σας ώθησε να ασχοληθείτε με το θέμα της βίας κατά των γυναικών στη συγγραφική σας δουλειά;
3. Ποια είναι τα ερεθίσματα από την καθημερινότητά σας ή την επικαιρότητα που σας ενέπνευσαν να γράψετε για τη βία κατά των γυναικών;
4. Έχετε υλικό από εμπειρίες γυναικών που έχουν υποστεί μορφές βίας για τα βιβλία σας; Αν ναι, πώς επηρέασε αυτό τη συγγραφική σας πορεία;
5. Πιστεύετε ότι η κοινωνία έχει κάνει επαρκή βήματα για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών; Αν όχι, τι αλλαγές πιστεύετε ότι χρειάζονται;
6. Πώς βλέπετε την εξέλιξη της στάσης της κοινωνίας απέναντι στη βία κατά των γυναικών τα τελευταία χρόνια;
7. Θεωρείτε ότι η λογοτεχνία μπορεί να διαδραματίσει έναν ενεργό ρόλο στην κοινωνική αλλαγή όσον αφορά τη βία κατά των γυναικών; Αν ναι, με ποιους τρόπους;
8. Πώς επηρεάζει η βία κατά των γυναικών τις νέες γενιές; Πώς μπορεί να σπάσει αυτός ο κύκλος της βίας μέσω της εκπαίδευσης και της λογοτεχνίας;
9. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βαθύτερα αίτια της βίας κατά των γυναικών; Είναι πολιτιστικά, κοινωνικά ή κάτι άλλο;
10. Πώς αντιδράτε όταν ακούτε το επιχείρημα ότι η βία κατά των γυναικών είναι ένα ζήτημα που "πάντα υπήρχε και δεν μπορεί να εξαλειφθεί πλήρως";

2. Συνέντευξη με τη συγγραφέα Έλενα Τζαβάρα

1. Τι σας ώθησε να ασχοληθείτε με το θέμα της βίας κατά των γυναικών στη συγγραφική σας δουλειά;

Έχοντας εργαστεί για πολλά χρόνια στη Γενική Γραμματεία Ισότητας Των Φύλων, του Υπουργείου Εσωτερικών, βρέθηκα συχνά αντιμέτωπη με σοβαρά προβλήματα γυναικών που ζητούσαν στήριξη. Αυτές οι εμπειρίες με ώθησαν να ασχοληθώ συγγραφικά με το θέμα της βίας κατά των γυναικών.

2. Ποια είναι τα ερεθίσματα από την καθημερινότητά σας ή την επικαιρότητα που σας ενέπνευσαν να γράψετε για τη βία κατά των γυναικών;

Βλέποντας από κοντά γυναίκες κακοποιημένες, με έντονα τα σημάδια στο πρόσωπο και το σώμα, ένιωσα την ανάγκη να γράψω για τις εμπειρίες τους. Μέσα από τους ήρωες και τις ηρωίδες των ιστοριών μου, μεταφέρω πολλά μηνύματα για αυτό το σοβαρό κοινωνικό πρόβλημα στη χώρα μας, προσπαθώντας να ευαισθητοποιήσω το αναγνωστικό κοινό.

3. Έχετε υλικό από εμπειρίες γυναικών που έχουν υποστεί μορφές βίας για τα βιβλία σας; Αν ναι, πώς επηρέασε αυτό τη συγγραφική σας πορεία;

Έχω αντλήσει υλικό από τις εμπειρίες μου στη Γενική Γραμματεία, όπου είχα την ευκαιρία να έρθω σε επαφή με ιστορίες γυναικών που έχουν υποστεί βία. Αυτές οι μαρτυρίες είχαν βαθιά επίδραση στη συγγραφική μου πορεία, καθώς μου έδωσαν τη δυνατότητα να κατανοήσω καλύτερα τις διαστάσεις του τραύματος, της αδικίας, αλλά και της αντοχής που μπορούν να επιδείξουν τα θύματα. Η εμπειρία μου από αυτές τις ιστορίες με ώθησε να εντάξω στα έργα μου θέματα όπως η βία και η σεξουαλική κακοποίηση, εστιάζοντας όχι μόνο στον πόνο, αλλά και στη δύναμη που μπορεί να προκύψει από την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων. Αυτές οι αφηγήσεις έχουν διαμορφώσει τον τρόπο που γράφω, δίνοντάς μου μια συγγραφική φωνή που συνδυάζει τη ρεαλιστική αναπαράσταση του τραύματος με την ελπίδα και την ανθεκτικότητα.

4. Πιστεύετε ότι η κοινωνία έχει κάνει επαρκή βήματα για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών; Αν όχι, τι αλλαγές πιστεύετε ότι χρειάζονται;

Η κοινωνία έχει σίγουρα κάνει κάποια σημαντικά βήματα προς την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, όπως την αυξημένη ευαισθητοποίηση, τη θέσπιση αυστηρότερων νόμων και την ενίσχυση των υπηρεσιών υποστήριξης για τα θύματα. Ωστόσο, αυτά τα βήματα δεν είναι επαρκή. Υπάρχουν κενά στην εφαρμογή των νόμων, ελλιπής προστασία για τα θύματα, και παγιωμένες κοινωνικές αντιλήψεις που αναπαράγουν την ανισότητα των φύλων. Για να γίνουν ουσιαστικές αλλαγές, χρειάζεται μεγαλύτερη έμφαση στην πρόληψη, μέσω της εκπαίδευσης και της αλλαγής της κοινωνικής νοοτροπίας.

5. Πώς βλέπετε την εξέλιξη της στάσης της κοινωνίας απέναντι στη βία κατά των γυναικών τα τελευταία χρόνια;

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια σημαντική μετατόπιση στη στάση της κοινωνίας απέναντι στη βία κατά των γυναικών. Κινήματα όπως το **MeToo** και το **Times Up**, συνέβαλαν στην ευαισθητοποίηση και στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος, καθώς και η γραμμή SOS- 15900, όπου το θύμα μπορεί να καλέσει για ψυχοκοινωνική υποστήριξη. Έτσι, οι γυναίκες αισθάνονται πιο

άνετα να μιλούν για τις εμπειρίες τους. Η αύξηση των δημόσιων συζητήσεων και της προσοχής των μέσων ενημέρωσης, έχει αναδείξει την αναγκαιότητα δράσης και αλλαγής. Ωστόσο, παρά την πρόοδο, εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλες αντιστάσεις, κυρίως σε συντηρητικές κοινωνίες, όπου η κακοποίηση θεωρείται ακόμα ταμπού ή «οικογενειακό θέμα». Η στάση της κοινωνίας εξελίσσεται προς το καλύτερο, αλλά χρειάζεται συνεχιζόμενη πίεση για να σπάσουν πλήρως τα στερεότυπα και οι διακρίσεις που οδηγούν στη βία.

6. Θεωρείτε ότι η λογοτεχνία μπορεί να διαδραματίσει έναν ενεργό ρόλο στην κοινωνική αλλαγή όσον αφορά τη βία κατά των γυναικών; Αν ναι, με ποιους τρόπους;

Η λογοτεχνία μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην προώθηση της κοινωνικής αλλαγής όσον αφορά τη βία κατά των γυναικών. Μέσα από ιστορίες, μυθιστορήματα και ποιήματα, μπορεί να φέρει στο φως τις εμπειρίες των θυμάτων, προσφέροντας μια βαθιά συναισθηματική κατανόηση και ενσυναίσθηση για το πρόβλημα. Η λογοτεχνία, με τον τρόπο που χειρίζεται τα ανθρώπινα συναισθήματα και τις κοινωνικές δομές, μπορεί να διαλύσει τις στερεοτυπικές αντιλήψεις και να προτείνει νέες, εναλλακτικές εικόνες για το φύλο και τη βία. Μπορεί να είναι ένα εργαλείο εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης τόσο για τους νέους όσο και για τους ενήλικες.

7. Πώς επηρεάζει η βία κατά των γυναικών τις νέες γενιές; Πώς μπορεί να σπάσει αυτός ο κύκλος της βίας μέσω της εκπαίδευσης και της λογοτεχνίας;

Η βία κατά των γυναικών έχει βαθιά επίδραση στις νέες γενιές, ειδικά όταν εκδηλώνεται μέσα στην οικογένεια. Παιδιά που μεγαλώνουν σε περιβάλλοντα όπου υπάρχει βία, συχνά αναπτύσσουν τραύματα και διαταραχές, μαθαίνοντας ότι η βία είναι αποδεκτός τρόπος επίλυσης συγκρούσεων ή διατήρησης της εξουσίας. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην αναπαραγωγή της βίας σε μελλοντικές σχέσεις. Η εκπαίδευση είναι το κλειδί για τη διάσπαση αυτού του κύκλου. Προγράμματα που προάγουν την ισότητα των φύλων, την ενσυναίσθηση, τη μη βίαιη επίλυση των συγκρούσεων και τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, μπορούν να αλλάξουν τις αντιλήψεις από νεαρή ηλικία. Η λογοτεχνία, μέσα από παραδείγματα, μπορεί να εμπνεύσει τις νέες γενιές να κατανοήσουν τις επιπτώσεις της βίας και να διαμορφώσουν κοινωνίες όπου κυριαρχεί η ισότητα και ο σεβασμός.

8. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βαθύτερα αίτια της βίας κατά των γυναικών; Είναι πολιτιστικά, κοινωνικά ή κάτι άλλο;

Τα βαθύτερα αίτια της βίας κατά των γυναικών είναι πολυδιάστατα και συνδέονται με κοινωνικά, πολιτιστικά, και ιστορικά φαινόμενα. Καταρχάς, η πατριαρχία των περισσότερων κοινωνιών, υποβαθμίζει τις γυναίκες. Τις τοποθετεί σε κατώτερη θέση από τους άνδρες, και τις καθιστά πιο ευάλωτες στη βία. Οι πολιτισμικές, οι παραδοσιακές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων και οι αντιλήψεις που συνδέουν την αρρενωπότητα με την εξουσία και τη βία, παίζουν σημαντικό ρόλο. Επιπλέον, οι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες, όπως: η φτώχεια, η ανεργία και η έλλειψη εκπαίδευσης, συμβάλλουν στην έξαρση της βίας. Εν τέλει, η βία κατά των γυναικών είναι σύμπτωμα βαθύτερων κοινωνικών ανισοτήτων και πρέπει να αντιμετωπιστεί.

9. Πώς αντιδράτε όταν ακούτε το επιχείρημα ότι η βία κατά των γυναικών είναι ένα ζήτημα που "πάντα υπήρχε και δεν μπορεί να εξαλειφθεί πλήρως";

Αυτό το επιχείρημα συχνά χρησιμοποιείται ως δικαιολογία για την απραξία ή την έλλειψη προσπάθειας για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. Ναι, η βία μπορεί να υπήρχε

πάντα σε διάφορες μορφές στην ιστορία, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν μπορούμε να εργαστούμε για την εξάλειψή της. Η κοινωνία έχει προοδεύσει σε πολλούς τομείς που κάποτε θεωρούνταν "αμετάβλητοι", όπως η κατάργηση της δουλείας ή η βελτίωση των δικαιωμάτων των μειονοτήτων. Το γεγονός ότι ένα πρόβλημα υπήρχε για πολύ καιρό δεν σημαίνει ότι πρέπει να το αποδεχτούμε ως αναπόφευκτο. Αντιθέτως, αυτό θα πρέπει να μας ωθεί να επιδιώξουμε την αλλαγή, ειδικά όταν υπάρχουν αποδεδειγμένες λύσεις μέσω της εκπαίδευσης, της ευαισθητοποίησης και της αλλαγής νοοτροπίας.

Εύχομαι κάθε επιτυχία στην έρευνα και στις σπουδές σου!!

Με φιλικούς χαιρετισμούς,

Έλενα Τζαβάρα

3. Συνέντευξη με τη συγγραφέα Αμαλία Κέντρου

1. Τι σας ώθησε να ασχοληθείτε με το θέμα της βίας κατά των γυναικών στην συγγραφική σας δουλειά;

Η ίδια η κοινωνία στην οποία ζούμε καθημερινά. Η βία και η κακοποίηση είναι από μόνη της η κινητήριος δύναμη που ωθεί τον καθέναν να εκφραστεί με τον δικό του τρόπο. Ο γραπτός λόγος είναι η ανάγκη του κάθε συγγραφέα να μιλά, να δρα, να αισθάνεται, να αναρωτιέται, να καταγγέλλει και να ελπίζει.

2. Ποια είναι τα ερεθίσματα από την καθημερινότητά σας ή την επικαιρότητα που σας ενέπνευσαν να γράψετε για την βία κατά των γυναικών;

Είναι τα όσα ακούμε και βλέπουμε δίπλα μας. Η ενδοοικογενειακή βία, η αναζήτηση της τρυφερότητας, της ανεξαρτησίας, χωρίς φόβο και ντροπή από κάθε γυναίκα. Είναι η πολλοπρόσωπη βία που αφήνει την γυναίκα στην άλλη όχθη της ζωής ταπεινωμένη με κατεβασμένο κεφάλι, να προσπαθεί και να μαθαίνει να βιάφεται όχι να γίνει πιο ελκυστική και όμορφη αλλά να κρύψει τις μελανιές στο πρόσωπο και το σώμα της.

3. Έχετε υλικό από εμπειρίες γυναικών που έχουν υποστεί μορφές βίας για τα βιβλία σας; Αν ναι, πως επηρέασε αυτό τη συγγραφική σας πορεία;

Ναι, έχω υλικό από γνωστές μου που έχουν υποστεί ψυχολογική και σωματική βία. Πολλές φορές η αγριότητα της διπλανής πόρτας και το "αντρικό χέρι" που αρκετές φορές είναι ο νόμος στην οικογένεια είναι οι δοκιμασίες που χαρίζει η λεγόμενη μοίρα σε διάφορες γυναίκες. Σε αυτές τις περιπτώσεις η πένα μου έγινε η φωνή τους.

4. Πιστεύετε ότι η κοινωνία έχει κάνει επαρκή βήματα για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών; Αν όχι, τι αλλαγές πιστεύετε ότι χρειάζονται;

Ο κόσμος πλέον ενημερώνετε, αντιδρά, μιλά. Και οι ίδιες οι γυναίκες μιλάνε. Μιλάνε για τα όσα έκαναν, γ' αυτά που μετάνιωσαν, για την δύναμη που ανακάλυψαν μέσα τους, για τις ατελείωτες προσπάθειες να ξεφύγουν απ' την αντρική θηλιά που τους έσφιγγε σώμα και ψυχή. Απ' την κοινωνία έχουν γίνει βήματα. Όχι όμως αρκετά. Η καταπολέμηση και η εξάλειψη της έμφυλης και οικογενειακής βίας δεν αντιμετωπίζεται ως ανισότητα αλλά ως ένα πρόβλημα που χρήζει οργανωμένης προσέγγισης. Πρέπει να υπάρχουν πιο πολλές υπηρεσίες δωρεάν από την πολιτεία (νομικές, εργασιακές, κοινωνικές, ψυχολογικές) όπου να μπορεί η κάθε γυναίκα να απευθυνθεί και να εισπράξει αγάπη, κατανόηση και υποστήριξη. Οι αλλαγές πρέπει να αρχίσουν από την βάση που είναι η οικογένειά. Τα παράθυρα των σπιτιών να μην ανοίγουν μόνο για να ακούγονται κραυγές. Να ανοίγουν για να μπαίνει στο κάθε σπίτι το φως, η αλήθεια και η εμπιστοσύνη.

5. Πως βλέπετε την εξέλιξη της στάσης της κοινωνίας απέναντι στην βία κατά των γυναικών τα τελευταία χρόνια;

Θεωρώ πως ο κόσμος έχει ξεκινήσει να αλλάζει. Από τα σχολεία αρχίζει να γίνεται η ενημέρωση και η εκπαίδευση της νέας γενιάς προς την αναγνώριση της πολύμορφης βίας κατά των γυναικών και τους τρόπους καταπολέμησής της στην ιδιωτική και την δημόσια ζωή τους.

6. Θεωρείτε ότι η λογοτεχνία μπορεί να διαδραματίσει έναν ενεργό ρόλο στην κοινωνική αλλαγή όσον αφορά την βία κατά των γυναικών; Αν ναι με ποιους τρόπους;

Η λογοτεχνία έχει την δική της θέση και διαδραματίζει τον δικό της ρόλο στην κοινωνική ζωή. Πολλές φορές ο γραπτός λόγος σε ποίηση και πεζό γίνεται η φωνή του καθενός μας. Η βία κατά των γυναικών που αποτυπώνεται πολλές φορές στα λογοτεχνικά έργα, λειτουργεί σαν σφαίρα με στόχο την αφύπνιση και την ευαισθητοποίηση όλης της κοινωνίας. Η λογοτεχνία γράφοντας και διαβάζοντάς την μπορεί να μας βάλει σε δυνατές σκέψεις και πολλές φορές στις θέσεις των ηρωίδων γυναικών που πρωταγωνιστούν στα λογοτεχνικά έργα.

7. Πως επηρεάζει η βία κατά των γυναικών τις νέες γενιές; Πως μπορεί να σπάσει αυτός ο κύκλος της βίας μέσω της εκπαίδευσης και της λογοτεχνίας;

Οι νέες γενιές πρέπει να μάθουν να τολμούν και να μιλούν, επίσης να μάθουν να μην θυματοποιούνται και κυρίως να μην αναπαράγουν μοντέλα βίας και διακρίσεων. Ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι καταλυτικός. Η δημοκρατική λειτουργία και η κοινωνική μόρφωση είναι τα απαραίτητα όπλα που διαθέτει η νέα γενιά σήμερα. Η σιωπή απέναντι στην κάθε μορφή βίας πρέπει να σπάσει για να αντιμετωπιστεί η ανισότητα σε κάθε μορφή. Η λογοτεχνία μπορεί να βοηθήσει να ακουστούν φωνές που σιωπούν. Οι φωνές αυτές μπορούν να δώσουν το έναυσμα να βρουν πολλές γυναίκες την δύναμη να δημοσιοποιήσουν τις δικές τους πληγές.

8. Ποια Θεωρείτε ότι είναι τα βαθύτερα αίτια της βίας κατά των γυναικών; Είναι πολιτιστικά, κοινωνικά η κάτι άλλο;

Υπάρχει η άποψη ότι η βία κατά των γυναικών έχει την ρίζα στις βιολογικές διαφορές ανάμεσα στα δύο φύλα. Τις περισσότερες φορές αποκτάται εντός του κοινωνικού περιβάλλοντος όπως στο ίδιο το σπίτι ή στην εργασία. Η "ήττα" του γυναικείου φύλου είναι ταυτόχρονα ο "θρίαμβος" του άντρα- ιδιοκτήτη απέναντι στην γυναίκα "κτήμα". Το οικονομικό σύστημα δίνει την δυνατότητα στην γυναίκα να επιστρέψει στην αγορά εργασίας και σύγχρονος την χρησιμοποιεί ως φθηνότερη εργατική δύναμη. Από την άλλη πλευρά ο στόχος του άντρα θύτη δεν είναι ο θάνατος της γυναίκας, αλλά κάτι χειρότερο. Είναι η καταπίεση, η καταδίκη, η απομόνωση. Ο στόχος δεν είναι να μην ζει αλλά να βιώνει την ίδια της την μη ύπαρξη στην κοινωνία. Άρα τα αίτια είναι πολλά και πολύ βαθιά.

9. Πως αντιδράτε όταν ακούτε το επιχείρημα ότι η βία κατά των γυναικών είναι ένα ζήτημα που " πάντα υπήρχε και δεν μπορεί να εξαλειφθεί πλήρως ";

Όντως η βία κατά των γυναικών υπήρχε πάντα. Αρχίζει από την στιγμή της γέννησης της γυναίκας και του άντρα. Από τον τρόπο που οι ίδιοι οι γονείς μεγαλώνουν τα παιδιά τους. Δεν πιστεύω πως αυτό το φαινόμενο μπορεί να εξαλειφθεί, πιστεύω όμως πως μπορεί να μειωθεί σε έναν σημαντικό βαθμό, όταν στον ισχυρό πυρήνα που λέγεται οικογένεια δώσει αξία στον σεβασμό και στην ισότητα όλων των μελών της, όταν στα σχολεία η λέξη " βία" θα υπάρχει μόνο στα λεξικά, όταν στην εργασία θα υπάρχει εκτίμηση και ίσα δικαιώματα για όλους.

Σας ευχαριστώ πολύ και εύχομαι κάθε επιτυχία,

Αμαλία Κέντρου, Συγγραφέας

Σύνδεσμος podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/giorgoskos30/episodes/ep-e2qb34>

4. Συνέντευξη με τη συγγραφέα Έυα Μαζοκοπάκη

1. Τι σας ώθησε να ασχοληθείτε με το θέμα της βίας κατά των γυναικών στη συγγραφική σας δουλειά;

Η απτή καθημερινότητα. Κάθε μέρα και ένα περιστατικό κακοποίησης εις βάρος των γυναικών. Η γυναίκα του σήμερα παραμένει μια γυναίκα δυστυχώς ακόμα εγκλωβισμένη σε μια κοινωνία γένους αρσενικού. Η “φωνή” της μέσω της συγγραφικής πέννας μπορεί να γίνει “ιαχή” στις ψυχές όλων και να αποτελέσει μια νέα αρχή γυναικείας εποχής γένους ούτε αρσενικού, ούτε θηλυκού αλλά γένους ανθρώπινου.

2. Ποια είναι τα ερεθίσματα από την καθημερινότητά σας ή την επικαιρότητα που σας ενέπνευσαν να γράψετε για τη βία κατά των γυναικών;

Τα ερεθίσματα άπειρα. Εικόνες από γυναίκες της διπλανής πόρτας, εικόνες μέσω της τηλεόρασης, εικόνες του διαδικτύου ανοίγουν παράθυρα λογοτεχνικής αντίληψης για τα κακώς κείμενα της σύγχρονης κοινωνίας που πρέπει να καταγραφούν προτού προκληθεί η πλήρης σήψη της γυναικείας υπόστασης. Η βία είναι έννοια πρωτόγονη και σε εκείνη τη χρονική περίοδο οφείλει να παραμείνει. Η βία στη σύγχρονη “ πολιτισμένη” κοινωνία είναι απαράδεκτη και πρέπει να στιγματιστεί. Αυτός ο λόγος αποτελεί και την πιο σημαντική πρόκληση για τη συγγραφική πένα έτσι ώστε να την καταγγείλει μέσω του γραπτού λόγου.

3. Έχετε υλικό από εμπειρίες γυναικών που έχουν υποστεί μορφές βίας για τα βιβλία σας; Αν ναι, πώς επηρέασε αυτό τη συγγραφική σας πορεία;

Υλικό είναι τα μάτια μου, τα αυτιά μου και τα συναισθήματα μου. Δεν χρειάζομαι κάτι άλλο για να γράψω έργα κατά της βίας των γυναικών. Είμαι σκεπτόμενος ενεργός πολίτης που ενδιαφέρομαι για την κοινωνία που ζω και τους συνανθρώπους μου πόσω μάλλον για το γυναικείο φύλο στο οποίο ανήκω. Έχω μάνα, αδελφή , κόρη ...τι περιμένω λοιπόν; Να κακοποιηθούν και εκείνες για να αποφασίσω τη συγγραφή ενός βιβλίου με θέμα τη βία που ασκείται στο γυναικείο φύλο; Γράφω για να προλάβω και άλλες εκδηλώσεις βίας, για να οδηγήσω τις γυναίκες από τη σιωπή στην κοινοποίηση της κακοποίησης τους ,για να ενώσω την πένα μου με άλλες πένες και να διατρανώσουμε τη φωνή μας κατά της βίας.

4. Πιστεύετε ότι η κοινωνία έχει κάνει επαρκή βήματα για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών; Αν όχι, τι αλλαγές πιστεύετε ότι χρειάζονται;

Βήματα ναι...άλματα όχι. Δεν φτάνουν μόνο απλώς κάποια βήματα . Χρειαζόμαστε άλματα για να προλάβουμε και νέες κακοποιήσεις. Απαιτείται αρχικά παιδεία ψυχών . Μόνο που αυτή η παιδεία διδάσκεται τόσο από την οικογένεια και το σχολείο όσο και από την ίδια την κοινωνία. Ο άνθρωπος είτε άντρας είτε γυναίκα οφείλει να εντρυφήσει στην έννοια του σεβασμού στον συνάνθρωπο άσχετα φύλου. Να κατανοήσει τα όρια της ελευθερίας, να αντιληφθεί την ισότητα μεταξύ των ανθρώπων, να γνωρίσει την αληθινή έννοια του πολιτισμού. Ο πολιτισμός δεν είναι μόνο εξωτερικός , δεν είναι η ύλη και η τεχνολογία που προάγεται...ο πολιτισμός είναι ηθική ψυχής. Η

οικογένεια συνεπώς και η κοινωνία οφείλουν να εστιάζουν σε ανθρωποκεντρικά μοντέλα που εξευγενίζουν ήθη και όχι αποκλειστικά σε υλικοκεντρικά πρότυπα βελτίωσης τρόπου ζωής.

5. Πώς βλέπετε την εξέλιξη της στάσης της κοινωνίας απέναντι στη βία κατά των γυναικών τα τελευταία χρόνια;

Όπως ανέφερα και παραπάνω υπάρχει μια εξέλιξη, ανεπαρκής όμως κατά τη γνώμη μου για να ξεριζωθεί το ζιζάνιο που πνίγει τις αντρικές ψυχές και τις οδηγεί σε εκρήξεις βίας.

6. Θεωρείτε ότι η λογοτεχνία μπορεί να διαδραματίσει έναν ενεργό ρόλο στην κοινωνική αλλαγή όσον αφορά τη βία κατά των γυναικών; Αν ναι, με ποιους τρόπους;

Η λογοτεχνία είναι φάρμακο αλήθειας. Έχει τεράστια δύναμη να αφυπνίσει συνειδήσεις, να διαδώσει συνθήκες και συμπεριφορές, να χτυπήσει το κακό στη ρίζα του. Όσο πιο πολλές πένες καταγράφουν υποθέσεις βίας τόσο πιο κοντά τις φέρνουν στο ευρύ κοινό. Η λογοτεχνία είναι ένας άξιος πολεμιστής σε μια αρένα γεμάτη βία εις βάρος των γυναικών. Ανοίγει νέους δρόμους και εμφυσά δύναμη για αντίσταση και αντίδραση. Τούτον τον βίαιο κόσμο ίσως τον σώσουν οι τρελοί και οι λογοτέχνες ...λέει η λαϊκή σοφία και θεωρώ πως έχει απόλυτο δίκιο.

7. Πώς επηρεάζει η βία κατά των γυναικών τις νέες γενιές; Πώς μπορεί να σπάσει αυτός ο κύκλος της βίας μέσω της εκπαίδευσης και της λογοτεχνίας;

Τις επηρεάζει πολλαπλώς. Γιατί η βία κατά των γυναικών έφερε στο φως και άλλες μορφές βίας π.χ κατά των παιδιών, των αδύναμων συμπολιτών μας, των διαφορετικών κοινωνικών κατηγοριών ανθρώπων...κ.λ.π

Για να σπάσει αυτός ο κύκλος απαιτείται να εκλείψει πρώτα από όλα η σιωπή των θυμάτων απέναντι στους θύτες τους. Τα θύματα οφείλουν να βγάλουν κραυγή, όχι απλή φωνή. Στη συνέχεια η κοινωνία να αγκαλιάσει τα θύματα και να μην τα κατακρίνει ως φταίχτες για την κακοποίηση τους. Το σχολείο να λάβει ενεργή δράση σε τέτοια βίαια περιστατικά και σαφώς ο κάθε λογοτέχνης με την καυστική πένα του. Έτσι όλοι ενωμένοι θα επιτύχουμε ένα αξιοσέβαστο αποτέλεσμα.

8. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βαθύτερα αίτια της βίας κατά των γυναικών; Είναι πολιτιστικά, κοινωνικά ή κάτι άλλο;

Τα αίτια είναι πάντα ψυχικά. Μαύρες ψυχές, μαύρες συμπεριφορές. Μόνο που η ψυχή συχνά αντιγράφει όσα βλέπει...Βίαιες συμπεριφορές του πατέρα προς τη μητέρα, του αδελφού προς την αδελφή κλπ αποτελούν συχνά πηγές μίμησης από γενιά σε γενιά και μεταφέρονται στις ψυχές των ανθρώπων ως αποδεκτές καταστάσεις. Με αυτόν τον τρόπο διαιωνίζεται η βία και εισχωρεί στις καρδιές όλων.

9. Πώς αντιδράτε όταν ακούτε το επιχείρημα ότι η βία κατά των γυναικών είναι ένα ζήτημα που "πάντα υπήρχε και δεν μπορεί να εξαλειφθεί πλήρως"

Σαφώς και πάντα υπήρχε...δυστυχώς. Μπορεί όμως να εξαλειφθεί πλήρως. Αν θέλει ο άνθρωπος τα πάντα μπορεί. Αν η ψυχή υψώσει ανάστημα θα χαθεί η μικροπρέπεια. Αν η καρδιά γεμίσει φως θα σβήσει τα σκοτάδια. Αν ο άντρας διαπαιδαγωγηθεί να σέβεται τις γυναίκες θα τις αγκαλιάζει αντί να τις χτυπά. Αν ...αν .. πολλά τα αν...με υποθέσεις όμως δεν υπάρχει πρόοδος . Όταν τα “ αν” γίνουν “θα” - και είναι στο χέρι μας- τότε η κοινωνία θα αναγεννηθεί και οι γυναίκες θα λάβουν τη σωστή θέση στην κοινωνία μας. Πρώτα όμως πρέπει να λάβουν τη σωστή θέση και αξιολόγηση στις καρδιές του αντρικού φύλου. Και για αυτό πρέπει να παλέψει η οικογένεια, το σχολείο και η κοινωνία.

5. Συνέντευξη με τη συγγραφέα και ιδιοκτήτρια του Εκδοτικού Οίκου Γλαύκα, Μαρία Σταυρίδου

1. Τι σας ώθησε να ασχοληθείτε με το θέμα της βίας κατά των γυναικών στη συγγραφική σας δουλειά;

Αποφάσισα να γράψω κάποια άρθρα - κείμενα στα λογοτεχνικά sites που αρθρογραφώ, επηρεασμένη κυρίως από οπτικό και δημοσιογραφικό υλικό που με σοκάρει. Εκ πρώτης όψεως, φαίνεται αφύσικο να σιωπά μια γυναίκα που δέχεται βία, ως μόνη δικαιολογία η οποία απαλύνει την ευθύνη της, θα θεωρήσω πως είναι η ανυμποριά της να βιοποριστεί μόνη και η έλλειψη χρημάτων, για να ζητήσει τις κατάλληλες νομικές συμβουλές.

2. Ποια είναι τα ερεθίσματα από την καθημερινότητά σας ή την επικαιρότητα που σας ενέπνευσαν να γράψετε για τη βία κατά των γυναικών;

Το αίσθημα αγανάκτησης που μου προκάλεσαν οι συνεχώς αυξανόμενες τάσεις βιοπραγιών. Δυστυχώς το φαινόμενο ότι αυτός που ασκεί βία το κάνει κατ'εξακολούθηση, δημιουργεί ένα ιδιαίτερα έντονο συναίσθημα θυμού, που ευτυχώς επιλέξαμε να το ξεσπάσουμε μέσω της δημιουργικής γραφής. Το πιο λυπηρό και ταυτόχρονα σοκαριστικό απ' όλα, είναι ότι η γυναίκα που αντιμετωπίζει τη βίαιη συμπεριφορά συνήθως σιωπά και δεν την καταγγείλει.

3. Έχετε υλικό από εμπειρίες γυναικών που έχουν υποστεί μορφές βίας για τα βιβλία σας; Αν ναι πως επηρέασε αυτό την συγγραφική σας πορεία;

Δυστυχώς στον μακρινό οικογενειακό μου περίγυρο έχω βιώσει δυσμενέστατα γεγονότα επαναλαμβανόμενης βίας, τα οποία μάλιστα κατέληξαν σε ανατριχιαστικά αποτελέσματα. Πιστεύω πως όλοι στο περιβάλλον μας - δυστυχώς - έχουμε ακούσει ή βιώσει για σωματική βία και μάλιστα σε ανθρώπους υπεράνω πάσης υποψίας. Εξ αφορμής αυτών, εμπνεύστηκα ένα βιβλίο το οποίο θα κυκλοφορήσει το 2025, σύντομα θα δημοσιοποιήσω τον τίτλο του.

4. Πιστεύετε ότι η κοινωνία έχει κάνει επαρκή βήματα για την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών; Αν όχι, τι αλλαγές πιστεύετε ότι χρειάζονται;

Ακόμη είμαστε στην αρχή των αλλαγών. Θα πρέπει ακολουθήσουν σύντομα πολλές ακόμη, καταρχάς νομοθετικές. Αυστηροποίηση των ποινών στη βία στα πρώτα της στάδια, ώστε να μην κατάληξη σε γυναικοκτονία. Επίσης θα πρέπει αντιμετωπίσουμε ουσιαστικά το σοβαρό θέμα της τεράστιας έλλειψης στέγης για κακοποιημένες γυναίκες, καθώς επίσης και τα προσόντα που πρέπει να προσδώσουμε σ' αυτά τα πληγωμένα άτομα, ώστε ν' αναλάβουν τις τύχες τους με αξιοπρέπεια. Ας μην ξεχνάμε πως σε πολλές περιπτώσεις υπάρχουν και ανήλικα τέκνα.

5. Πώς βλέπετε την εξέλιξη της στάσης της κοινωνίας απέναντι στη βία κατά των γυναικών τα τελευταία χρόνια;

Η βία των γυναικών ξεκινάει από την ελλιπή σχολική επιμόρφωση, ενώ το πρώτο δυσμενές στάδιο βίας είναι το σχολικό bullying. Συνήθως τα κορίτσια που υπομένουν το σχολικό bullying, αργότερα υπομένουν και την οικογενειακή βία. Κάτι ανάλογο ισχύει και για τα νεαρά αγόρια που ασκούν βία σήμερα με μια απίστευτη ευκολία, σαν ένα αστείο παιχνίδι μεταξύ 'φίλων', αύριο θα το θεωρήσουν πολύ φυσικό να σηκώσουν το χέρι με την ίδια - ίσως και μεγαλύτερη - ευκολία στη φίλη, στη γυναίκα, στην κόρη τους.

6. Θεωρείτε ότι η λογοτεχνία μπορεί να διαδραματίσει έναν ενεργό ρόλο στην κοινωνική αλλαγή όσον αφορά τη βία κατά των γυναικών; Αν ναι, με ποιους τρόπους;

Καταρχάς όχι. Δεν μπορούμε να θεωρήσουμε πως η λογοτεχνία είναι μία πανάκεια που θεραπεύει τα πάντα. Δυστυχώς. Όμως μπορεί να συμβάλλει ενεργά

μέσω των επιτυχημένων κειμένων στη διαφώτιση του κοινού. Έχουν γραφτεί και κυκλοφορήσει δεκάδες βιβλία - αληθινές ιστορίες - που αμέσως έγιναν best seller και αυτό γιατί τα 'θύματα' της βίας έχουν ανάγκη να επιβεβαιώσουν πως δεν είναι μόνα τους. Όταν διαβάζεις την ιστορία σου - που επαναλαμβάνεται μέσω της ηρωίδας - δεν παίρνεις μόνο κουράγιο, αφυπνίζεσαι και συνειδητοποιείς πως υπάρχει και άλλη διέξοδος, ώστε να μην καταλήξεις και εσύ στο μοιραίο. Άρα γίνετε μια μορφή εκπαίδευσης, ενώ ταυτόχρονα γίνονται γνωστές οι ενέργειες εκείνες που θα εξαλείψουν τις δυσμενείς περιπλοκές αυτών των καταστάσεων.

7. Πώς επηρεάζει η βία κατά των γυναικών τις νέες γενιές; Πώς μπορεί να σπάσει αυτός ο κύκλος της βίας μέσω της εκπαίδευσης και της λογοτεχνίας;

Λόγω του ότι οι Ελληνίδες σήμερα είναι μορφωμένες είναι βέβαιο πως όλο και περισσότερο θα αποφεύγουν να σιωπούν στις βίαιες συμπεριφορές και επειδή λόγω της έξαρσης του φαινομένου υπάρχει συλλογική αγανάκτηση και πίεση, όχι μόνο μέσω του τύπου, αλλά όπως προ-αναφέραμε και των δεκάδων βιβλίων που γράφτηκαν, για να διηγηθούν όλες αυτές τις τραγικές ιστορίες γυναικών πίσω από τα κλειστά παράθυρα και τα σημαδεμένα πρόσωπα, η πολιτεία συνεχώς αναβαθμίζει τις ποινές για τις βίαιες συμπεριφορές.

8. Ποια θεωρείτε ότι είναι τα βαθύτερα αίτια της βίας κατά των γυναικών; Είναι πολιτιστικά, κοινωνικά ή κάτι άλλο;

Κυρίως είναι κοινωνικά. Όλες οι συμπεριφορές πηγάζουν από τη διαμόρφωση της προσωπικότητας ενός παιδιού μέχρι την ηλικία των δέκα ετών. Είναι πολύ πιθανό τα άτομα που δέχονται βία να έχουν παιδικές αναμνήσεις και ερεθίσματα από το περιβάλλον τους, όπως και τα άτομα που ασκούν βία. Επίσης η ελλιπής μόρφωση και ενημέρωση. Υπάρχουν στατιστικές που καταγράφουν ότι οι αμόρφωτοι άνθρωποι ασκούν μεγαλύτερες δράσεις βίας, ενώ είναι άτομα συνήθως με πολύ βίαιο λόγο.

9. Πώς αντιδράτε όταν ακούτε το επιχείρημα ότι η βία κατά των γυναικών είναι ένα ζήτημα που πάντα υπήρχε και δεν μπορεί να εξαλειφθεί πλήρως;

Συμφωνώ πως η βία των γυναικών υπήρχε από πάντα. Στις μέρες μας η βία των γυναικών είχε τεράστια έξαρση κυρίως λόγω του εγκλεισμού του κόσμου από τον covid. Εκεί δοκιμάστηκαν, ίσως με τον πιο δύσκολο τρόπο, οι αμφιταλαντευόμενες σχέσεις. Είδαμε πολλές απρόσμενες αντιδράσεις ζευγαριών. Δυστυχώς οι σχέσεις ή συσφίχθηκαν ή διαλύθηκαν βίαια. Παγκόσμια οι ψυχολόγοι που ασχολήθηκαν με το θέμα κατέληξαν στο κοινωνιολογικό καταστάλαγμα πως η αλλαγή συμπεριφοράς ήταν λόγω εγκλεισμού και έλλειψη νέων παραστάσεων. Πιστεύω πως η περάτωση της βίας ως δυσμενές φαινόμενο δεν θα εξαλειφθεί ποτέ πλήρως.

Σας ευχαριστώ που μου δώσατε την ευκαιρία να εκφράσω τις απόψεις

μου. Καλή επιτυχία στο εγχείρημά σας.

Μαρία Σταυρίδου

6. Συμπέρασμα

Συμπερασματικά, οι συγγραφείς είχαν διαφορετικές απαντήσεις στα θέματα που θέσαμε. Κάποιες πιστεύουν πως η λογοτεχνία έχει τη δύναμη να συμβάλλει στην αντιμετώπιση του φαινομένου ενώ άλλες πιστεύουν πως χρειάζονται πολύ πιο σοβαρά βήματα για την επαρκή αντιμετώπισή του. Με βάση την έρευνά μου κρίνω επιτακτική την ανάγκη αντιμετώπισης της βίας κατά των γυναικών και μέσα από τη λογοτεχνία, με την εισαγωγή ειδικών βιβλίων στα σχολεία τα οποία αποτελούν ίσως τον κυριότερο φορέα κοινωνικοποίησης στις νέες γενιές.